

❧ દીવાને—આંદોલ ❧

કલગી ગાયણ સંગ્રહ.

ભાગ ૨ જો

કીમત રૂ. ૦-૮-૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૭૫૨ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૨૫૧૦ ૨૦૧૧

વિષય ૬-૩

બનામે ખુદા.

હીવાંને “આંદીલ”

કલગી ગાયણ સંગ્રહ ભાગ-૨ જે

જેમાં

સેતાયશે પાક યજ્ઞદાનનો, ત્રીસે ફરીશ્તાઓના ત્રીસ
કુલનો, માહાંન પયંબર સ્પીતામાન ઝરથુશ્તનો, જીવ
કાયાના જગડાનો, ચઢતી પડતીનો, માતાના
અનેક ગુનો વિષેનો, ખુલખુલનો, જુદહીન
લગનો બાળે નસીહતોનો, શાયરાંન
શાયર ફીરદોસી તુસીનો, જશનનો,
તથા રાજબાઇ ટાવરનો વિગેરે
અતી સુબોધીક ખ્યાલો તથા
સખી દુઓડનો સમાવેશ
કરવામાં આવ્યો છે.

રચનાર

રસતમ નઓશેરવાંન માસતર.

મું તખ્તલુસ.

બ

“આંદીલ”

ખ. સ. ૧૯૧૮

કીંમત રૂ ૦-૮-૦

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં એક્ટ મુજબ રેજીસ્ટર
કરાવ્યું છે સર્વે હક કર્તા ને સવાધીન છે

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પ્રેશાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૭૭૫૨

બનામે ખુદા સેતાયશે પાક યઝદાંન.

બેહરે ગઝલીયાત

સુખ દર્દી મને દુઃખમાં મદદ દાદાર તું કરજે,
આસાંન માહારી મુંશકીલો હરવાર તું કરજે. ૮૬.
કાશની માહારાં તનની પડી ભયંકાર વમ્મળમાં,
આં ભવ સમુદરથી તેને ઝટ પાર તું કરજે.
દર્દી મન મનશની મન ગવશની મન કુશની કુલ
સુતાં આં માહારાં અખતને બેદાર તું કરજે.
મુંજ આંખથી બદીઓનો દુર અંધકાર તું કરજે,
આસાંન માહારી મુંશકીલો હરવાર તું કરજે.

૧

મુંજ મનનાં બુલબુલને ઉડાવી ગાહે નેંકી પર,
ગુલશન માહારાં તનનો ગુલે ગુલઝાર તું કરજે.
પાછ આંખે રહેંમન ગેતીમા ગેતી શીરઝ ખાવર,
દીલની ઉમીદોનું શજર ફળદાર તું કરજે.
ફઝલો કરમ મુંજ પર સદા કીરતાર તું કરજે,
આસાંન માહારી મુંશકીલો હરવાર તું કરજે.

૨

ભરજે આં મુંજ દાંમાંન કુલ મનની મુંરાદોથી,
સુખીઓ સદા માહારો સકળ સંસાર તું કરજે.
મુંજ હાથમાં દે ભક્તિરસની બાંમ તુંલખરેજ,
નિશામાં વહેદતનાં મને શરસાર તું કરજે.
મુંજ મન અશોધનો પુરો ભંડાર તું કરજે,
આસાંન માહારી મુંશકીલો હરવાર તું કરજે.

૩

હરદંમ છે તાહારી બંદગી હરદંમ છે તાહારી યાદ,
જે બંદગી બળથી મને બળદાર તું કરજે.
જ્યારે હું આવું તાહારી દરગાહમાં અરે દાવર,
તો પાર ચીનવદથી યા કીરદોગાર તું કરજે.
“આદીન” અદાલતનું મત્તન કળદાર તું કરજે.
આસાંન માહારી મુંશકીલો હરવાર તું કરજે.

૪

બેહેરે ગઝલીયાત.

સુખી ઝરથી પોતાને જોઈ ન થા મગર જવાંની પર
અબીમાંની ન કર જ્ઞાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર. ૮૬
કરી બંદગી ખરી રખની તરીખ પાર દુનીયાંથી.
ન કર એતખાર અરે ગાફેલ ફનાંની કીસ્તી ફાંનીપર.
ગરીબોની કદર કરજે દુઃખો હરજે દુઃખીઓના.
નઝર તાહારી સદા ધરજે આંદઓરે આંસમાંની પર
કરે છે બહુ ગુમાની મન કહે બંદા તું સંની પર.
અબીમાંની ન કર જ્ઞાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર.

૧

ઝરો ગોંહર અને ધર દર ઉપર નાં કર ગરરી તું.
સદા લાંતત ખુદાની છે સમજ બંદા ગુમાંની પર.
બદી નાં કર કદી કોઇથી બદીનો છે ખુરો અંજમ.
ઠેરવજે આંખ બેહુ તાહારી અશોઇની નિશાંની પર.
કસેલી રાખજે કંમર તું નેકીની કમાંની પર.
અબીમાંની ન કર જ્ઞાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર.

૨

ફનાં છે ઝર ફનાં એવર ફનાં દવલત ફનાં દુન્યાં.
લગાડી લે ન દીલ તાહાર એ આરોમાં કસાંની પર.
કાંધા પયેદા તુને જગમાં દીધા દરજે ખુલ્લંદ જેને
શીદા કર જન તું તાહારો તે રખની જાંદેશાંની પર.
કઠણુ તરવી છે તન કીશતી કે બવસાગર તુફાંની પર.
અબીમાંની ન કર જ્ઞાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર.

૩

છે આંજે હંગ ચદતીનો તો કાન્ને રંગ પડતીનો.
વખતને માન દઇ બંદા ફેરવજે પીઠ સમાંની પર.
સુખન એવા કહે મુખથી સદકથી મોતી જેમ નિકળે.
કદી લખ ખોલતો નાં તું રે ! બંદા બદ ઝયાંની પર
સદા વિશ્વાસ “આદીલ”ને છે રખની અદલદાંની પર.
અબીમાંની ન કર જ્ઞાંની આં ફાંની ઝીંદેગાંની પર.

બેહરે ખરીફ

સમજે સરવે દીનદારો નર ને નારો
(અયેયાર) કરો કંઈ માહારી વાત પર કાંન
ત્રીસે રોઝનાં ત્રીસ પુલ કહું સમજે ધરી ને ધ્યાન
દાદાર પાક અહુરમઝદનું પુલ ચંમેલી
(અયેયાર) કરે છે દરઝીઓને માહાત
પુલ પીલાં ચાંપાનું નિરાળું છે બહમનને હાત
સખઝાનું પુલ છે અર્દીબેહસ્તનું ન્યાંઝ
(અયેયાર) જેનો બેશુમાર છે પંમરાત
શેહરેવરનાં હાથોમાં સુફેદ સખઝાનાં પુલની જાત

(જુલ)

છે અસ્પંદારમદનું તુળશીનું ન્યાંઝ

છે પુલ અકલમે ખોરદાદનું પ્યાંઝ

છે અમરદાદનું ભોયેચાંપાનું સાંઝ

(અયેયાર) માંનો કુલ બસ્તેકુસ્તીયાંન
ત્રીસે રોઝનાં ત્રીસ પુલ કહું સમજે ધરીને ધ્યાન

૧

દાદાર દેપાદરનો દરજો ભારી છે
(અયેયાર) હાથ જેને દંમનાનું પુલ
છે આંદર ઇઝદનું પુલ લાલાનું ઘણું અનમુલ
કુપરીનું પુલ છે આંવાંઅર્દવીશુરનું
(અયેયાર) જેને જાણે છે આલમ કુલ
ખુરશેદનું દાડમનું પુલ દાદારે કીધું કણુલ

(જુલ)

છે ગુલાબનું પુલ મોહોર ઇઝદનું જાણે

મોં, ધરાંનું તેસ્તરતીર ઇઝદનું માણે

છે ગોશ ઇઝદનું મેંહેદી પુલ વખાણે

(અયેયાર) ન રહે અંગળ તમે દં-સાંન
ત્રીસે રોઝનાં ત્રીસ પુલ કહું સમજે ધરીને ધ્યાન

૨

કેવરાનું પુલ દેપમેહોરનું સુંદર ભારી
(અયેયાર) મહેરનું પુલ “નાંફરમાંની”
સરોશ ઇઝદને હાથ લાલ ખેરાનું તુરાંની
શેવરીનું પુલ છે રસ્નેરાસ્તના હાથે
(અયેયાર) દરેક પુલોમાં લાસાંની
પુલ ગુલે ગુલમોહોરનું છે ફરવરદીનનું સાંની

(જુલ)

કુદનાનું કુલ બેહરામ ઇજદનું બેહતર
 પીલા ખેરાનું રામઇજદનું બરતર
 ગુલબાસ ગોઆદ ઇજદનું કુલ ગુલેનર
 (અયેયાર) વખાણે જેને સારી જેહાન
 ત્રીસે રોઝના ત્રીસ કુલ કહુ સમજો ધરીને ધ્યાન

૩

મેઠીનું કુલ દેપદીનને હાથે સુંદર
 (અયેયાર) કુલ ગલગોટાનું રામે દીન
 અરશેશવંગનું કુલ સદા સોહાગનનું સંગીન
 છે કુલ હોંમનુ આસતાદનું ન્યાર
 (અયેયાર) સખઝી આં, સમાનનું રંગીન
 ગુલગુનું જમીઆદ ઇજદનું કુલ છે તુકતેચીન

(જુલ)

ગુલ દા, વડીનું કુલ મારેસ્પદનું સુંદર,
 છે અનેરાંનનું હોંમખેરીનું નાંદર
 સમજીને શાદ સહિ થયાં બઝમની અંદર
 (અયેયાર) છે. “આદીલ” નો બેલી યઝદાન
 ત્રીસે રોઝનાં ત્રીસ કુલ કહુ સમજો ધરીને ધ્યાન

૪

બેહેરે-ખફીફ.

સૃષ્ટિમાં થયા કંઈ એક પયમખર દીનનાં
 (અયેયાર) મગર જે ખુદાનો પ્યારો છે
 તે નખીઓનો નખી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે
 બુન્યાદ જેની શાદ ફરીદુન જમશીદયા
 (અયેયાર) નિગેહ્યાં તેનો હતો દાદાર
 કયાંતી શહનશાહોખી હતા જેના ફરમાંખરદાર
 રએ શેહેર હતું વયેઝ મગાંન અંદર ન્યાર
 (અયેયાર) નદી દરઝીફ હતી જ્યાં યાર
 ત્યાં અવતર્યો પાક માંઝદીયશની દીનનો સરદાર

(જુલ)

માંદરનું નાંમ દોગદો મુઆરફ ન્યાર
 છે પઝીરસરપખી નાંમ પીદરનું પ્યાર
 ખુખીઓ જેની શુશું આજે વિસ્તાર
 (અયેયાર) જેનો મઝહબ આ ન્યારો છે
 તે નખીઓનો નખી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

માંહા ફરવરદીન જનમને જેના
(અયેયાર) રોઝ અંમસાસ્પંદ ખોરદાદ
હસ્યો જન્મતાંવાર કરી તે હકતાલાની યાદ
આવ્યો જ્યારે તે મીનાઇથી ગેતીમાં
(અયેયાર) થયા દેવો ને દરજ નાશાદ
કુટી ગનાંમીનાનાં મનની લાખો ભુરી મુરાદ
(જુલ)

વાધાને વરૂની વચમાં નાંખી લીધો
આંતશની બલતી ચેહેમાં જલતો કાધો
પણ ત્યાંખી તે યજ્ઞદાંએ બચાવી લીધો
(અયેયાર) જેને રખ બચાવનારો છે
તે નખીઓનો નખી માદાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

૨

સંભાળ લીધી વાધાને વરૂએ જેની
(અયેયાર) મદદ ભે થયો તે કીરદયેગાર
બાલ ન વાંકો થયો તેનો કહું સમજે નરને નાર
વળી આગને બદલે બાગ થયો ખુશનુમાં
(અયેયાર) ફરીસ્તા આવ્યા ત્યાં તે વાર
અર્દાબિહેસ્ત ખેહરાંમ, સરોશ, અને આંદર, કહું એ ચાર
(જુલ)

હર બલાયી યજ્ઞદાંએ લીધા બનચાવી
તદખીર ગનાંમીનાની જરા નહી ફાવી
રજ ભારખી અત્રવત્ર તેને કદી નહી આવી
(અયેયાર) જેને યજ્ઞદાંનો સહારો છે
તે નખીઓનો નખી માદાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

૩

ગેતી ને મીનાઈ જેની આંખમાં રમતી
(અયેયાર) જાણુતો અગમ નિગમનો ભેદ
ચેહેરો નુરાંતી ભર્યો જાણે ખુરેહમંદ ખુરશેદ
યજ્ઞદાંની દીનનો કાધો ફેલાવો જગમાં
(અયેયાર) ન. છોડ્યો દરજીઓનો ખેદ
જેઠ જેને નાયાક અહરીમન લાવ્યો આંખમાં કેદ

(જુલ)

કંઈ એક મુસીબત તેનાં પર વસાવી
 કુન્યાનું રાજ દેવા લાલચ બતલાવી
 જે લાલચખી ઢાકરથી જેણે ઉડાવી
 (અયેયાર) એવો જે અશોધ વારો છે
 તે નખીઓનો નખી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

૪

શું જવાબ દાધો ગનાંમીનોને માંકુલ
 (અયેયાર) સુનો સોતાવો તમે તમામ
 ગાથાવાણીમાં લખ્યા છે જે તમને કહુ કલામ
 મુંજ શરીરના હાડકાંઓ છુટાં થાયે
 (અયેયાર) અને આં ચવાઈ જાયે ચામ
 તોખી નહીં યજ્ઞદાંથી ફર થા ગનાંમીનો ગુમનામ

[જુલ]

ધન ધન એવો છે માહારો માહાન પયંબર
 યજ્ઞદાંનની દીનનો અશોધ ભયોં રહેબર
 કુરબાન જેનાં કદમો પર છે માંર સર
 (અયેયાર) જેનો મુંજ ને સધીઆરો છે
 તે નખીઓનો નખી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

૫

એક આંદરચુરઝીન નાંમનો આતશ નુરી
 [અયેયાર] લાવેઆ હતા નખી લાસાંન
 રોશન રહેતો હતો સદા જે કરાંમાત દરમ્યાંન
 એકવીસ નુસખો પાક દીનના બેહેતર
 [અયેયાર] લાવ્યા વશુરે વશુરાંન
 સીદત જેની શું ગાઝિ માહારા મુંખમાં છે એક ઝ્યાંન

[જુલ]

હવે જગો જગો બસ્તેકુસ્તીઆનો
 ઝરથુસ્તનાં કહેલાં અહુરાનાં ફરમાનો
 દીલથી ને જીગરથી જાનથી સર્વે માનો
 [અયેયાર] જે મારંગ “આંદીલ” સારો છે
 તે નખીઓનો નખી માહાંન ઝરથુસ્ત હમારો છે

બેહેરે-ખરીફ જરફી

શું ચહડતી વેલ ચહડે છે-પડતી પર નિચે પડે છે.

[અયેયાર] સાંની નર હોય તો કરજે કયાસ

થશે આજે તારી ચહડતી-કાલે જોશે પુરી પડતી-રાખ મનથી તેનો ભાસ—ટેક

ચહડતી પર સહિ કોઈ આહાશે-તું પરથી મરીમરી જશે

[અયેયાર] સગાં રનેહીઓ કરશે પ્યાર

દોડી દોડી આવી પાસે-તારા સર્વે ગુનો ગાસે-એવો ચહડતીનો છે બાહાર

માંબાપ સગાં ખેન બાધ-સહિ મીત્રોની મીત્રાઈ

[અયેયાર] ચહડતીમાં આહાશે ધરની નાર

જશે તું પર વારીવારી-કરી તારી તાબેદારી-થઈ રહેશે તાબેદાર

ચાલ

ચહડતીના લક્ષન ચહડતાં જોઈ જોઈ તારાં

આવશે સહિ તારાં કારજ કરવા સારાં

સહિ માન પાન પણ દેશે ન્યારાં ન્યારાં

જોઈ જોઈ ચહડતો સીનારો-સહિ ગણશે પ્રાણથી પ્યારો

[અયેયાર] થવા આહાશે સહિ દાસી દાસ

થશે આજે તારી ચહડતી-કાલે જોશે પુરી પડતી-રાખ મનથી તેનો ભાસ

૧

ન્યારે આવશે પડતો દાહાડો-ત્યારે ગ્રહે પણ નડશે આડો

[અયેયાર] થશે વેરીઓ માને બાપ

નારી કેહશે મુવા મર-તો હું ખીજું કરૂં ઘર-એમ કહી કહી દેશે આપ

માંજણ્યો તારો પ્યારો-તે પણ તુને કરશે અકારો

[અયેયાર] ગળાંપર તારા મુંકશે કાપ

ખેન ખનેવી બોંબાધ-બુલે સગાંઓ સગાઈ-દેશે પેટના દીકરા થાપ

ચાલ

પડતી પર જાંની મિત્રો થશે તારા દુશ્મન

અંન ઘટતા બોલી બોલ પજવશે તન મન

છે એવાં બુરાં પડતીનાં સમજે લક્ષન

જણે જણમાં અતી હીણાંસે-ખાધ ખાધ ઠોકર ઠોકરાસે

[અયેયાર] નાં કરશે કોઈ તારો વિશ્વાસ

થશે આજે તારી ચહડતી-કાલે જોશે પુરી પડતી-રાખ મનથી તેનો ભાસ

ચહડતીમાં ગુની ગુનવાંનો-પંડીતોને વિદવાંનો
 [અયેયાર] અનેક ગુન તારા ગણવાનાં
 ગણી તારૂ ભારે તોલ-કહેશે મીઠા મીઠા બોલ-ભલા પાઠો ભણવાનાં
 સહિ માન પાન દધ દધને-જીવંકશે વાંકા થઇ થઈને
 [અયેયાર] ખુબીની ખાંણો ખણવાનાં
 આપી ખોટું આદરમાન-ગણી પ્રાણના સમાન-હૃદયે હીત ચણવાનાં

ચાલ

ચહડતીમાં તારી પદવી બહુ પંકાશે
 ગુનવંતોમાં ગુન તારાં સદા વખણાશે
 કાઠ કાલે વાંકો બાલ ન તારો થાશે
 ધનંધન ચહડતીની ભારી-જગ જગે સદા બલીહારી
 [અયેયાર] ચહડતીમાં ચાહાશે સહિ જણ ખાસ
 થશે આજે તારી ચહડતી-કાલે જોશે પુરી પડતી-રાખ મનથી તેનો ભાસ

૩

જેઘ જેઘને પડતી સ્થીતી-કાઠ કરશે ન તારી પ્રીતી
 [અયેયાર] વિનાં વાંકે તું સપડાશે
 આવી ખોટાં ખોટાં આળ-પડશે. દુઃખોખી વિકાળ-સુખનું મુંખ કરમાશે
 પડતીનાં પાણાં ભારે-તારાં સરપર પડશે જ્યારે
 [અયેયાર] સુળી ચટ કરતો લટકાશે
 એવું પડતીનું આં દુઃખ-જોઈ હિભેલું સનમુખ-દેહ થરથર કંપાશે

ચાલ

પડતીમાં નેકા દુઃખીયા થઈ થઇ કરશે
 ધર્મી ને સકર્મીઓ પાપીમાં દરશે
 કિચોની મશકેરી નિંચ નરો બહુ કરશે
 લેઓમાંની શીખ આંદોલની-કહી વાત તમુને દીલની
 [અયેયાર] ન રેહશે ચહડતી બારોમાસ
 થશે આજે તારી ચહડતી-કાલે જોશે પુરી પડતી-રાખ મનથી તેનો ભાસ

બેહેરે-ખડીર જરફી

શું જીવ કાયાના જગડા-ચાતુરે તમે ચિત લગડો
 [અયેયાર] થયો એક દી બેહુમા કંકાસ
 જીવ કહે કાચી કાયા-મેળી દે તું મારી માયા-મને તારો નથી વિશ્વાસ-ટેક
 તું ખોટી માયાની ચેલી-થઈ ફરે ખાવરી ઘેલી
 [અયેયાર] હું તારો કદી ન થાવાનો
 કરી કાઢ દહાડો દગો-મારાં મનની ધારી જગો-હું નિકળી જવાનો
 તુને રડતી જગમાં મેલી હું ઉડી જવશ અલખેલી
 (અયેયાર) નથી ગમ તારો ખાવાનો
 નહીં થાઉ તારો સગો-તારી તોડી રગેરગો-તુંને હું રખડાવાનો

ચાલ

કહી વેલા ને ક્યારે જવશ તે હું નહીં બોલું
 મુજ મન મંદરનો કદી ન પરદો ખોલું
 વિશ્વાસઘાત હું કરી તુંને રગડાલું
 દઈ દગો જવશ હું પ્યારી-નાં કરતી આશા મારી
 (અયેયાર) થશે સહિ તારી આશ નિરાસ
 જીવ કહે કાચી કાયા-મેળી દે તું મારી માયા-મને તારો નથી વિશ્વાસ

૧

ત્યારે કાયા સુંદર બોલી-અંતરનો પરદો ખોલી
 (અયેયાર) સુનો જીવ મુંજ વિનતી થોડી
 મોહ જલમાં હું ફસી-મને આંધી કેવી કરી-હવે જાઓ ન તરછોડી
 વાગી પ્રેમ પ્રિતના ગોળી-મારે હૃદયે પજરી હાળી
 [અયેયાર] કહું તમને હું કર જેડી
 મારી ઉમેદોની રસી-વિશ્વાસઘાત ઘમી-નહીં દીઓ તમે તોડી

ચાલ

તું કર જેડી આધીના કરી સમગ્રવું
 જે જેથી તમે કહો તે ખાતરમાં લાવું
 તમ થઈ હું મારાં મનનાં મનારથ પાવું
 હર તરેહ નિભાવી યારી-નિત કરશ હું તાબેદારી
 (અયેયાર) દારી થઈ રહેવશ ખારો માસ
 જીવ કહે કાચી કાયા-મેળી દે તું મારી માયા-મને તારો નથી વિશ્વાસ

૨

જીવ કહે કાયા પ્યારીને-તું સાંભળ મન ધારીને
 [અયેયાર] ન રહે તું માયાને જાંમી
 જળ અગનીને ભેલી-માટી પવનની બનેલી-તું કાયા છે નકામી
 શું કર તારી યારીને-ફાંની દુન્યાદારીને
 [અયેયાર] અમર જીવ સદા હું છું નાંમી
 તુંને પ્યારી મોટી વેહેલી-મેળી જવશ હું અકેલી-રહે માયાનું ફળ પાંમી

ચાલ

જળમાં જળ માટી વાયુમાં વાયુ સમાસે
 અગનીમાં અગની મળી જળી રજ થાસે
 તુંજ ચારો તત્વ એ ન્યારાં ન્યારાં થઈ જસે
 કર માયા મનથી ન્યારી-દે સાંસની આસ વિસારી
 [અયેયાર] અંતમાં વળશે સત્યાનાસ
 જીવ કહે કાચી કાયા-મેળી દે તું મારી માયા-મને તારો નથી વિશ્વાસ

૩

કહે કાયા હું છું દુઃખ્યારી-દીઓ દુઃખ ન દારી દારી
 [અયેયાર] ન જાવો માયા મેલીને
 એમ કહી રોવા લાગી-માયાની કટારી વાગી-કાયા અલખેલીને
 કીધું કહણુ જીવે મન ભારી-ઝટ લાત ઉપાડી મારી
 [અયેયાર] કાચી કાયાની હવેલીને
 ભાંગી ભુકો કરી ત્યાગી-ચાલ્યો ખોટ્યામાંથી ભાગી-દીધો દગો જાહેલાને

ચાલ

અંતે જીવ નર જાતીએ દગો બહુ દીધો
 વિશ્વાસઘાત કાયા નારીથી કીધો
 જઈ અસલ જગે આરાંમ સદાનો લીધો
 જીવ કાયાની જંગ વિસ્તારી-આંદીસે રચી લલકારી
 [અયેયાર] છે મકકર મીઠું નની આં ખેડુ રાસ
 જીવ કહે કાચી કાયા-મેળી દે તું મારી માયા-મને તારો નથી વિશ્વાસ

બેહરે-લંગડા

સંકટ લાખો સહી જન્મ મને માંતા દીધો જગ ફાંતીમાં
 ઝો મુંજ માતા-ભુલું ગુણ તાહરા તો ધુળ જીંદગાંનીમાં-ટેક
 નવ મહીનાં વેર ઉદ્રમાં રાખી પછી જન્મ આપે માંતા
 જે, જે, વીધણો-વીટે પુત્ર પર તે સહિ કાપે માંતા
 આનંદથી લઈ બાળકને હરશે હમએ આપે માંતા
 સહિ મુખ ત્યાગી-સદા પુત્રની જાપ જાપે માંતા

શેર

અતી પ્રેમથી માંતા બુલો-બાળકને લખ દૂધ પાય છે
 બુલામાં બુલી રાત દાન-પછી હાલડાંઓ ગાય છે
 મળ મુત્ર ઘોઈ ઘોઈ પુત્રનાં-માંતા હીએ હરપાય છે
 પીયુ પ્રાણ કરતાંએ વધુ-કેવી માંતા બાળને આપ છે
 બાળ અવસ્થામાંથી લાગ્યાં મલને માંત તમે ભર જવાંનીમાં
 ઝો મુંજ માંતા-ભુલું ગુણ તાહરા તો ધુળ જીંદગાંની

૧

દઈદઈ ઉંચ કેળવણી મલને હુશીયાર ફાંધો પ્યારી માંતા
 ભર જવાંનીમાં-દેખાડી સહિ ફાંતીઆંદારી માંતા
 મલને ઉધારી મુખમાં પ્રેમે થઈ તું ફુખીયારી માંતા
 તરેલ તરેલનાં-કષ્ટ વેડીઆં તુંએ માંદરી માંતા

શેર

પ્રાણ સંમ મુજને ગળી-ફાંધો મોટો લાડ અને પ્યારમાં
 દુઃખ વેડી મુખ મુંજને દીધું-માંતા તુંએ સંનસારમાં
 મુંજ કારણે માંતા પડી-વી, ખુરી સહિ પરીવારમાં
 સંભાળ માંદરી બહુ લીએ-માંતા તું સાંજ સલવારમાં
 લાખો કષ્ટ મેં દીધ્યાં હતાં માંતા તંમને નાદાંનીમાં
 ઝો મુંજ માંતા-ભુલું ગુણ તાહરા તો ધુળ જીંદગાંનીમાં

૨

આવે કદી મંદવાડ તો ઝોપદ લાવે જઈ વાલાળી માંતા
 અંત પાણી સહિ-તથા કરે માંદરી રખવાળી માંતા
 લાખો કષ્ટમાં લીએ પ્રેમથી મલને તું સંભાળી માંતા
 મુખનો સમુદર-તુ છે પ્યારી માંદ ગુણવાળી માંતા

શેર

પ્રેમથી મુંજને સદા-ચાહનારી માંહરી માત છે
 અતી સંકટોમાં સાહેતા-દેનારી પ્યારી માત છે
 મુંજ કારણે કેવી અરે-થઇ દુઃખીઆરી માત છે
 લાખો કરોડો ગુણ જેહેનાં-એવી ગુણુગારી માત છે
 વાહારે ધાર્ધ સરવદા તું માંહરી લાખો દર્દ દુઃખ કાંલાનીમાં
 ઓ મુંજ માંતા-ભુલું ગુણ તાહારા તો ધુળ શુંદગાંનીમાં

૩

દુઃખ હરનંનં વળી સુખ કરનંનં છે સદા ઓ સુખદાતા માંતા
 લાખો તમારા-ગુણો મનથી નહીં વીસરાતા માંતા
 જનંમ ધરી માંતાનાં ઉદ્રથી સદા કર માંતા માંતા
 નસરવાંન કહે-કષ્ટમાં દીએ મને સાહાતા માંતા

શેર

ભાઈ બંધ અને બાપ સહિ-પરીવાર ખોટો લાલનો
 સાચો જો પુછો પ્રેમ તો-માંતાનો બાલે બાલનો
 તું ગામ લે પુરવીન સદા-આ છંદ નીરાલી ચાલનો
 ડંકા છે ગામે ગામમાં-‘આદીલ’ તાહારા ખ્યાલનો
 ભાગ્યશાળી માંતાએ જનંમ મલને દીધા દીને યજ્ઞદાંનીમાં
 ઓ મુંજ માંતા-ભુલું ગુણ તાહારા તો ધુળ શુંદગાંનીમાં

૪

બેહેરે-લંગડી

સમજ બાગનાં માલી ટાલી જંજલી મધનમાં રેલવા દે
 છુ ગરીબ બુલબુલ-મલને સમયાદ અમનમાં રેલવા દે-ટેક
 આવી વસંતી રૂત ખીલી ચો તરફ ગુલોની હરીયાલી
 ઝાડો જાડ પર-ઝૂલી રહી ફુલથી ભરી ડાલી ડાલી
 મોર શોર ધનધોર કરે કાલકારો કરે કાયલ કાલી
 મધુર મધુર ધુન-ગાય રસ ભરી હરેક પાંખી ચાલી

શેર

મોહીત મેનાં થઇ ગઈ-જોઈ મોંઘરા અને માલતી
 કાચર કરે છે કીલોલ બહુ-ચકલી ચંમેલી ન્યાલતી
 ચંપા ઉપર પોપટ ધુમે-કેવડને તુતીઓ ભાલતી
 ભમરા ગુલાબો પર ભમે-ચો તરશી નેહરો ચાલતી
 એવી ખુશાલીમાં તું બાગ્યાં દીલને અમનમાં રેલવા દે
 છુ ગરીબ બુલબુલ-મલને સમયાદ અમનમાં રેલવા દે

૫

જાઈ જુધ એક તરફ ખીલી એક તરફથી સખજ દરીઆલા
ગુલે સનોઅર-ગુલ જીડી ખીલી રહ્યા ગુલમોર આલા
ઝાડો ઝાડની ડાલી ડાલીએ પાંન પાંન પર ગુલલાલા
ખીલી રહ્યા છે-સુરંગી દીલને ખુશ કરવા વાલા
શેર

સુરજ મુંખી ઝુલ જોધને-સકરાવો શુરવીર થઈવયા
સેવડી ખીલી પુર આહારમાં-સારસ ને પારસ જોધ રહ્યા
તીતર કબુતરને હોંમા-સતકે કનેર ઉપર થયા
હં-સા ને બગલા બાજ સઉ-મોહીત મંનથી થઈગયા
દયા કરી મુંજ ઉપર બાગ્યાં તું ગુલશનમાં રેલવા દે
છુ ગરીબ ખુલખુલ-મને સમયાદ ચમનમાં રેલવા દે

૨

ખીલી રહ્યો છે બાગ બાગ્યાં જરા તો જો તું આંખોથી
મન રનજન છે-હરેક પંખીઓનું કલ ઝુલ લાખોથી
તરેલ તરેલનાં ઝાડો બાગમાં જુમી રહ્યાં દર શાખોથી
પાન પાનને-લીલાવી રહ્યાં છે પંખી પાંખોથી
શેર

કેતકી ગુલદાવડી-વળી ઝુલ ખીલ્યાં કપાસનાં
છે પારખતી અતી આહારમાં-જેનો હીરામલ આસનાં
ઝાડો ઝાડ ઉપર કરે-પંખીઓ પક્ષીઓ વાસનાં
ચારો તરફ ઉડતાં દીશે-રંગેલાં રંગ વીલાસનાં
છોડી મને ફંતદાથી બાગ્યાં પુર જોખનમાં રેલવા દે
છુ ગરીબ ખુલખુલ-મને સમયાદ ચમનમાં રેલવા દે

૩

સીતમ ન કર સમયાદ માલરાં દીલનો અર્માન નીકળવા દે
જંગલ ભરેલી-જલથી જરા તો મુંજને ટળવા દે
સતકે પ્રાણ માલરો છે ગુલો પર પ્રેમ પ્રીતમાં પળવા દે
પ્રાણથી પ્યારાં-માંલરાં બાળકોથી મુંજને મળવા દે
શેર

બુખ્યાં છે ત્રણ ત્રણ પોહોરનાં-બચાંઓ મારાં આય રે
જોધ જોઈરડતાં બાળકો-મમ પ્રાણ ઉડ્યો જાય રે
લાલ વાલળાં બાળનો-તજરોથી તહીં જોવાય રે
નાં માર નિદય થઈ મને-સમયાદ તું હાય હાય રે
એક વાર બાળકોને મળવા દંમ મુંજ તનમાં રહેવા દે
છુ ગરીબ ખુલખુલ-મને સમયાદ ચમનમાં રેલવા દે

૪

ખુદને ખાતર છોડ મહને સધ્યાદ હાત તુંને જોડું
તાહરી જલમાં-ફસીને જોયું નથી મેં દુખ થોડું
સંમજી વાત બુલબુલની કહે સધ્યાદ તુંને હું નહીં છોડું
પકડી હાતમાં-એક ઝટકે તાહારી ગરદન તોડું

શેર

એમ કહી ઉડીયો અરે-સધ્યાદ કરમા લઈ છરી
ખુનખાર આંખ્યો જોધને-બુલબુલની રંગેરંગ થરથરી
કીલકાર આળકોનો સુની-ધુળે આલ સાથે ધરતરી
સર જુદું ધડથી કીધું-માંરી હાય બુલબુલ ગદ મરી
સદા રંગીં મઝમુંન અયે “આદીસ” તાહારા સુખનમાં રેહવાં દે
છુ ગરીબ બુલબુલ-મહને સધ્યાદ ચમનમાં રેહવા દે

૫

બેહરે લંગડી.

સુનો પડી તું માના સ્થાનમાં નવ મહીનાં વેર ઝૂલી ગયો
જન્મ ધરીને-પછી કરતાનો કાલ કેમ બુલી ગયો-ટેક
જેણે કીધું નવ માસ સુધી તાહાર પોશન ગર્ભવાસમાં
ફરતી ચોકી-ફરેશતાઓની મુંકી તાહરી પાસમાં
ઉંઘો લટકતો પડ્યો હતો ત્યાં ભારે સંકટોનાં ત્રાસમાં
અંધકારમાં-તું રીખતો હતો અતી મન નીરાસમાં

શેર

લીધો ઉગારી બહુ તહને-તે માલેકે અંધકારથી
છુટો કીધો નવ માંસમાં-દોઝખના ઉંડા ગારથી
કેવો તહને બનચાવીયો-અંતરનાં દુઃખ ભંકારથી
લઈલઈ જતન તને પાળીયો-કરતાએ હર પરકારથી
અંધકારનો તું પર પડેલો પરદો સેજમાં ખુલી ગયો
જન્મ ધરીને- પછી કરતાનો કાલ કેમ બુલી ગયો

૧

જન્મ લીધો જગતમાં તેવારે તને કશું નહીં જ્ઞાન હતું
કયાથી તું આવ્યો-અને કયાં જશે તેનું નહીં ભાન હતું
કોણ માત કોણ તાત સમજવા મન તાહારું અજ્ઞાન હતું
આં સૂસરીનો-કોણ કરતા તેહનું નહીં ધ્યાન હતું

શેર

એ રીતે તું દેહ ધરી-અવતર્યો જગ સંસારમાં
નાં લક્ષ હતું કોઈ વાતનું-તાહારા પશુ અવતારમાં
પછી આગપણ આવી ગયું-એમ કરતાં થોડી વારમાં
નાંચી કુદી મોટો થયો-તું તાહારાં કુલ પરીવારમાં

ગયું બાળપણુ આવી જવાંની અભીમાનમાં ઝુલી ગયો
જન્મ ધરીને-પછી કરતાનો કાલ કેમ ભુલી ગયો

૨

થયો પછી મગર જવાંનીના જોરે તું મન મુખ મમાર
માંહાઈ માંહાઈ-કરી માયામાં ફસીયો અપરંમપાર
ભુલ્યો ગુન મનથી ધ્રુવરનાં ફરીયો મદમાં સાંજ સહવાર
ગર્વ ગુમાની-કરી થયો અભેમાની તું નીરધાર

શેર

મસ્તીમાં મસ્તાનો બની-રહ્યો જવાંનીના તું જોરથી
ફર્યો લુટારાંઓ ડાંકુઓ-રાહમાંંઓ અને ચોરથી
કંઈકોને લટકાવી દીધા-તેં ફૂંન શીતુરની ડોરથી
થઈ થઈને લડ્યો કાગ તું-કંઈ હંસથી અને મોરથી
ધર્યો ધણીનો ધાક ન હધ્યો વિષ ધંમરતમાં ઘુલી ગયો
જન્મ ધરીને-પછી કરતાનો કાલ કેમ ભુલી ગયો

૩

એમ કરતાં કરતાં અંતે ભર જવાંની તાહારી ઢળી ગઈ
આવ્યો છુટાપો-તો કાયા તાહારી ધુળમાં મળી ગઈ
લાગ્યાં દુઃખ પર દુઃખ બહુ પડવા સુખની ઘડીઓ ટળી ગઈ
કમ્મર તાહારી-ઝૂલી વચમાંથી વાંકી વળી ગઈ

શેર

આંખોનુ ધરીયું તેજ સઉ-વળી દાંતો મુખમાં નાં રહ્યા
તન પર કરચળીઓ વળી-ધોળા મોવાળાઓ થયા
સુખ દુઃખની સાથી સ્ત્રી ગઈ-વહુ દીકરી દીકરાઓ રહી ગયા
જે લાગા મારવા ઠોકરે-એવા ડાંમ દુઃખપર તેં સહયા
ગાન તાન જવાંનીનું ગયું વળી રાગ તારો બુલબુલી ગયો
જન્મ ધરીને-પછી કરતાનો કાલ કેમ ભુલી ગયો

૩

એવી તરેહ ધડપણનું દુઃખ જોઈ જોઈને લાગો બળવાને
અછંદી અંદર-લાગો જવાંનીનો અદલો વળવાને
અંતે આવ્યો અંતકાલ કાલ આવી ઉભો તને મળવાને
જોર જુલમથી-તે લાગો તાહરા પ્રાણને છળવાને

શેર

રે! અંતેજવ તાહરો લઈ ગયો-જમરો કરી જુલમાતજ
લાચાર થઈ તું ચાલીયો-ધરી જાતીપર ખે હાનજ
જ્યાંનુ ત્યાં સઉ રહી ગયું-ના લીધું કંઈ સંગાતજ
જો લઈ ગયો તો લઈ ગયો-નેકી બદી બે સાતજ
“આંદીલ” કહે તું આવી જગતમાં ચાલી ચાલ ચુલબુલી ગયો
જન્મ ધરીને-પછી કરતાનો કાલ કેમ ભુલી ગયો

બેહરે લંગડી જરફી.

સર્વ અસ્તે કુસ્તીયાનો-દીને માઝદીયશનાંતો
 બાળક ઝઘડેને જવાંતો-સુનો કાંન કરી
 કાંમની કીર્તિ-અચાવા બહાર પડો મન ઉમંગ ધરી-ટેક
 સાલ ઓગણીશસો અઢાર-માંસ એપ્રીલની સહવાર
 દીવસ હતો શુક્રવાર-તારીખ ઓગણીસમીને દાંન
 કાંમને માથે-એકાએક આવ્યું બલાનું ચઢી વિધાન
 જુઓ ખાંદાંની પુતરી-કેવી સાલેસ, સાડી, સુતરી
 શાહી સીરી પરથી ઉતરી-બુલી ભાંન તદાન
 કામી રીવાજે-મારી ડોકરે કીધાં જુદદીન લગાંન
 શેર

કેવો ખ્યાલ મનમાંહે કીધો-જેણીએ પર આધીનનો
 ઉંચ કામ થઈ પરણી ગમ-લમ હાથ એક જુદદીનનો
 લખ્યો વિધાતાએ લેખ હતો-એવોજ ભાયગ હીનનો
 જેથીજ ગમ સાંચો તજી-આય માઝદીયશની દીનનો
 સમજે સરવે નર ને નારો-યકીનદારો દીનદારો
 લેખ છડીનો એ ધારો-યારો સુનો જરી
 કાંમની કીર્તિ-અચાવા બહાર પડો મન ઉમંગ ધરી

૧

છોડયાં માંતા પિતા મુંખી-નામી પદ્મસે ટકે સુખી
 થયાં દીલ જેઓનાં દુઃખી-બુદ્યાં ભાંન અતી
 ધર્મ ગતીને-વિસારી બેઠી નારી મન મધાંન થતી
 બની જતે ઉંચ કુલ-કેવી કાધી ભારે બુલ
 સાંચો તજી માયા કુલ-ગમ, ફરી મતી
 ગતી થશે શું-કાધો નહીં ખ્યાલ તેનો કાંમ એક રતી
 શેર

માંઆપની સાંમે થઈ-શેવટ સુધી પુર લાંમથી
 છોડી ધર્મ આપીકા બુલદાં-અંગાજ ચઢી પરીજાંમથી
 ચાલે સખાવતો લાખોની-ખાંદાંની જેનાં નાંમથી
 બળે દાઝ લઈએ કાંમના-તેની બેટીનાં આ કાંમથી
 બનાંવ બન્યો કેવો આંચ-જેતાં જતવાયો ન જાય
 કાંમ લાગણી દુઃખાય-વાગે ગમતી જરી
 કાંમની કીર્તિ-અચાવા બહાર પડો મન ઉમંગ ધરી

૨

પાક ઝરથોસ્તી દીન-જેનો પાયો છે સંગીન
 બારીક બાળથી યકીન-ગણો ધર્મ ખરો
 હમદીનો થઇ-સદા હૃદયમાં દાજ ધર્મની ધરો
 ચાર દાહાડાની ઝીંદગાની-આખર છે આ દુન્યાં ફાંની
 શેવટ મુસાફરી છે ત્યાંની-જેનો ખ્યાલ કરો
 ધર્મનો ડંકો-ગળવા હાંમ ધરો સઉ નાર નરો
 શેર

પણવા નરો લાગ્યા પ્રથમ-અતી હર્ષે જુદદીન નારથી
 જે માટે જગડાવ્યો થયા-સરકારથી દરબારથી
 વાળેલા કેઈ વળ્યા નહીં-અને ચાલ્યા બે દરકારથી
 જે જોઇ હવે ચાલી નારીઓ-કંઈ જુદદીનો ભરથારથી
 જુદદીનોથી જેખી ગઇ-ક્યાં તેઓ સુખી થઇ
 દુઃખના ફંગર માંથે લઈ-ગઈ જીવતી મરી
 કાંમની કીર્તિ-ગયાવા બહાર પડો મન હિમંગ ધરી

૩

ચેતો ચેતો માંતે આપો-બોધ બેટીઓને આપો
 છાપ નીતી કરો છાપો-ભીરો હૃદયે હાંમ
 ધર્મનું શીક્ષણ-પ્રથમ બેટા બેટીને દીઓ તમાંમ
 ચેટક નોવેલના છોડાવો-શાહનામાઓ વંચાવો
 ક્યાંની કીર્તિઓ સમજાવો-નાં રહો બેકાંમ
 કાણુ ધરાવો-ના રાખો છુટાપણાંની ઢીલી લગાંમ

શેર

માઆપ બેટીઓ તણાં-છતી આંખે અંધાં થાય છે
 છુટાપણું દઈ દઈ જુઓ-પાછળ કેવાં પસતાય છે
 બેટીઓ બેટાઓ વળી-જ્યાં મન ગમે ત્યાં જાય છે
 દોઝખનાં ઉંડા ગારમાં-યાંહેંમ જઈ અદૃશ્ય છે
 એવી શીશ્યારી નકાંમી-દુકે દેતાં નથી ડાંમી
 એ છે માઆપોની ખાંમી-રાખજો ખાતરી
 કાંમની કીર્તિ-ગયાવા બહાર પડો મન હિમંગ ધરી

૪

જુઓ બાનુઓ અસલની-ક્યાંની સાસાંની નસલની
 નિનીવાંન પુર અકલની-જેનું સમજો બ્યાંન
 બેટી ગઝદમની-હતી ગોદાફરીદ કેવી હીંમતવાંન
 હારી સોહરાબથી ગઈ-છટકી કાલ લગનનો દઈ
 જઈ કીલામાં છુપઈ-બોલી સાંભળ જવાંન
 હું છું ધીરાની-અને તું કાંમનો તુકી છે પહલવાંન

શેર

આસમાંન કરતું આં કદી-ઉચ્ચેથી જો નિંચે પડે
 યા પાણીથી દરીયાવનાં-પાહાડોની ટોચે જઈ અડે
 આફતાબ અને માહતાબથી-કદી સાંમ સાંમા થઈ લડે
 તોપણ સીરી જુદદીનની-એક ક્યાંની અબળા ના ચડે
 ધન્ય “આદીલ” એવી નારી-કુળને તારનારી તરનારી
 નિતી રીતી વારી ભારી-તેજ સતી ખરી
 કાંમની કીર્તિ-અચાવા બહાર પડે મન ઉમંગ ધરી

૫

બેહરે ગરબી-ખયાલે ફીરદુસી તુસી

રોતા જણુરે !-સમજો આજ સુવાણી-કહું ફીરદોસીની કાહાણી-ટેક
 શ્રી ધરિંન વએઝ-ખોરાસાનની અંદર-છે કસબો તુસ જગ જાહર
 જ્યાં જન્મ લીધો-ફીરદોસીએ બરતર-ભાગ્યશાળી માતાને ધર
 જન્મીને કીધો-નામનો ડાંકો અંમર-પામ્યો ઇદીમીયતના ગોહર

જુલ

શાઅરીમાં પુરવીન થઈને-તુસથી ગઝનીમાં જઈને-રહ્યા નામ યજદાંતું લઈને
 સમજો તો ગુની-વાતો આંચે પુરાણી-કહું ફીરદોસીની કાહાણી

૧

ફીરદોસીનો-જન્મ થયો કહું જ્યારે-જોયો ખાખ પિતાએ ત્યારે
 ચઢી બાંમ ઉપર-જન્મ થતાં વારે-પશ્ચિમે જુમો બહુ મારે
 પડ્યા જેનો-પડ્યો બાબુ ચારે-ઉડ્યો તેવોજ સહવારે

જુલ

હતો શએબ નજજુદદીન-જોનારો નજુમ પર્વીન-તેને પુછ્યું થઈ આધીન
 જોઈ ખાખ એવો-મુંજ તમીયત અકઝાણી-કહું ફીરદોસીની કાહાણી

૨

કહે નજજુદદીન-માંહા કવિ એ થ.શે-દુન્યામાં નામ રહી જશે
 એની કહિતાની-કીર્તિ બહુ પંકાશે-હકીકે કેશવર ફયેલાશે
 ભલભલા કવિ-એના ચરણ પર ધાશે-શાહોબી જેના ગુન ગાશે

જુલ

થયો પીદર એ સમજી રાજ-થઈ મનને ખુશાળી ઝાજ-ઉમીદે દીલી થઈ તાજ
 ફીરતાર તણી-કળા ન કાઈથી કળાણી-કહું ફીરદોસીની કાહાણી

૩

તુસમા હતો-અમીર ખોરાસાની-જેનો આગ હતો નુરાની
તે આગનું નામ-શીરદોસી લાસાની-કહું જેની નામ નિશાની
ફીરદોસીનો-પીદર હતો જે જ્ઞાની-તે કરતોતો આગખાની

જીલ

શીરદોસી નાંમ તે કારણ-શીરદોસીએ કીધું ધારણ-સત કહું સુનો સ્ત્રોતાજણ
આંચ વાત ખરી-કાઠથી નહીં અંજાણી-કહું શીરદોસીની કાલાંણી

૪

અહેવાલ હવે-કહું ગઝનીનો સારો-દઢ કાન સુનો નર નારો
સુલતાન જેનો-હતો માહમુદ ન્યારો-ધન્સારી દાદ લેનારો
હાતમ દીલનો-સખાવતો કરનારો-રઘયતની આંખનો તારો

જીલ

મશહુર રાજ્યની ગાદી-જગજગે હતી આખાદી-નાં હતી ઝરા ખેદાદી
એક જગે પીતાં-વાય અને બકરી પાંણી-કહું શીરદોસીની કાલાંણી

૫

એવો રાજ્ય અમલ-હતો અદલ બહુ ભારે-સુખ શાંતી દારે દારે
રાજ્યના કવિ-સાત હતા દરબારે-કાણ કળા જેની વિસ્તારે
શાહાની નઝદીક-પહડતા શએર જેવારે-શાહ ખુશી થતો તેવાર

જીલ

ઉનસરી ફરોખી શાઅર-ઝીનીને અરજદી માયર-પાંચમે મનજનક ચાતર
હાડો ખુરરમી-ને તરમદી ગુણખાંણી-કહું શીરદોસીની કાલાંણી

૬

એવી વાત આવી-શીરદોસીને કાંને-મનસુખો કીધાય સુલતાને
અરલી શાહો-તણું લખાવું ખ્યાંને-કવિતામાં, કુલ જગ જાંને
ત્યારે શીરદોસી-આન્યા ગઝની મ્યાંને-સંગ કીતાબ લખ આસ્તાંને

જીલ

મળી કવિ જણો દરબારી-કીધા વાદ વીવાદો ભારી-પણ ગયા અંતમા હારી
જેનાં જ્ઞાન ગોંદર-લીધાં અતિ પીછાંણી-કહું ફીરદોસીની કાલાંણી

૭

એક આગ હતો-ગઝની શેહેરમાં સુંદર-ત્યાં આવી પુગો સુખનવર
જ્યાં ઉનસરીને-ફરોખી અસજદી નર-ખેદાતા આગમાં હાજર
ફીરદોસીને-જોઈ એક બોલ્યો ખેડર-એને કાલાડો મારી બાહર

જીલ

ઉનસરીને મન નહીં ભાવી-એ વાત પસંદ નહીં આવી-ત્રીજાએ તાલ લગાવી
ત્રણ કાફીઆની-અએન કહી એક નાલાંણી-કહું ફીરદોસીની કાલાંણી

૮

ચું આરેજતો - મહા ન આશદ રઝોશન-એમ બોલ્યો ઉન્સરી પાવન
માંનીન્દે શેખત-ચુલ ન બુવદ દર ચુલશન- ફરોખીએ કીધું સાધન
મેઝમાંનત ચુઝર-હમી કુનદ દર જઝોશન- અરજદીએ બાંધ્યું બંધન
માંનીન્દે સનાં- નેગેવ દર જંબએ પચશન- બોલ્યો ફીરદોસી એ ધન ધન

જુલ

આં જવાબ હાજર જોધ-લજવાયા તેઓ સહિ કોષ-ગયા ફીરદોસીપર મહોષ
ચુંમવાને કદમ-કીધી ન આણકાણી-કહુ ફીરદોસીની કાલાણી

૯

ફીરદોસીને-સોંપ્યું કામ કવિતાષ-જોધ શાહે તેની સરસાષ
પાસે મેહેલની-જગા દીધી મળકાષ-કીધું કામ શુર હરખાષ
હર દીવાલો પર-તરેહ તરેહની લડાષ-ચીતરાવી ખુબ સવાષ

જુલ

ત્રીસ વરષો સાંજ સહવાર-રંજ વેડી અપરમપાર-લખી બએતો સાદ હઝાર
ઝહેમત ખેંચી-શુભ ઉમદો આણી-કહુ ફીરદોસીની કાલાણી

૧૦

એક પુલ તણી-તુસમાં હતી ઝરત-પડતી જે વિનાં મુસીબત
ફીરદોસીનાં-દીલની હતી એ ચાહત-કે ચારી દીએ જો કીસમત
ને મળે ધનાંમ-માહમુદથી બાહુરમત-તો ટાળું હું સહિની આદત

જુલ

હતી મનની ઉમેદો કેવી-અસ કીતિ પાંખી લેવી-જેથી રંજ ખેંચી એવી
કેવી દરદરની-ખાક જેને લઈ બાણી-કહુ ફીરદોસીની કાલાણી

૧૧

શાહનામાને-તમામ જ્યારે કીધું-અમરતનું ખ્યાલું પીધું
પછી દરબારે-ચાલુ મુકયું સીધું-શું જ્ઞાનના મોતી વીધું
જઈ શાહ પાસે-નમન કરીને દીધું-સુલતાને માનથી લીધું

જુલ

લઈ તમામ વાંચી જોયું-દીલ માંહમુદશાહનું મહોયું-ઝટ મન મોતીમાં પોયું
એકક બએતો-અનમુલ ગોહર જાણી-કહુ ફીરદોસીની કાલાણી

૧૨

એક વેલા દીઠો-સ્વપનામાં ફીલતનને-નાજોનાં વાલી તેહમતનને
લઈ તીરો કમાંન-આવેચ સજી બદનને-ફીરદોસી કરેચ નમનને
જેની સલાંમ લઈ-હસી રીજવેચ મનને-ફરી તુરંત કરે છે રૂદનને

જુલ

એમ કેહવાલાગો રસતમ-દઉં અદલો કંઈ અયાદા કમ-પણ અશકત છું હું એકદમ
શું કરે નથી - રહી મારી ઝીંદગાણી - કહુ ફીરદોસીની કાલાણી

૧૩

એક દેવ હતો - દેવો સહિતે ડાંટી - જેની મેં ગરદનને છાંટી
તેનાં ગળાં તણી-સાંકળને લઈ સાંટી-ચાહ્યું ન લેવા મુંજ પાંટી
લે જમને ખણી - તે ઉપરની માંટી- જેને રાખી છે મેં ડાંટી

જીલ

એમ કહીને ફેંક્યો તીર - નાં ધરી જરાખી ધીર - ધનધન રસ્તમ શુરવીર
જાગ્યા ફીરદોસી - તો નહીં નાંમ નિશાંણી - કહું ફીરદોસીની કાઢાંણી

૧૪

તે જગે થયું - શાહાનું એક દી જાવું - વરણન જેનું સમજાવું
ફીરદોસીએ - ધાયું ખાળ સુનાવું - કહી અયાઝને સંભળાવું
સમજીને અયાઝ - કહે સેહેલ છે થાવું - જે હશે ખુદાવું મહાવું

જીલ

ફીરદોસી કહે તું સાંભળ-કર વાત શાહની આંગળ-કહે રેહેશે નાંમ તુંજ પાછળ
શાહ નાંમથી હયાં - બાંધે મેહેલ સુલતાંણી - કહું ફીરદોસીની કાઢાંણી

૧૫

માહમુદશાહે - મરઝી જે દેખડાવી - ત્યારે માટી પેલી ખણાવી
ખણતાં માટી - મળી સાંકળો ઠાવી - શાહ કણે મુકા જે લાવી
ત્યાં ઉભો અયાઝ-શાહને અદબ બગાવી-પેલા ખાખની વાત જણાવી

જીલ

શાહ ખોલ્યો થઇ ખુશહાલ - દઇ દીઓ એ બક્ષીસ માલ - ફીરદોસીને તનકાલ
હકદાર તેને - લીધો મનમાં થાંણી - કહું ફીરદોસીની કાઢાંણી

૧૬

ફીરદોસીની - પાસે ઉભા લઇ જમને - સઘળાઓ રાજ થઇને
વેહેચી દીધો - ફીરદોસીએ લઇને - સહિ કવિજણોને દઇને
એક દીરંમ તલક-લીધું નહીં લલચઇને-દઇ દીધી પઇએ પઇને

જીલ

ધન એવો દયાનો દાતા-ધન જેની જણેતા માતા-ગુણ જેનાં નહીં વીસરાતા
કવિઓનો કવિ - થઈ ગયો નર સચ્ચેલાંણી - કહું ફીરદોસીની કાઢાંણી

૧૭

મયેમંદી હતો-વઝીર રાજ્યનો સ્થાનો-જેને હુકમ થયો એ શાહાનો
એકક બચેતે - એક મેરકાલ સોનાનો - ફીરદોસીને દેવા જનો
જે સીકકો હતો - સાડાચાર માપાનો - સમજે સ્રોતા ગુનવાનો

જીલ

શું વઝીરે જાલ ખીજાવી - ફન ફીતુર ખુબ લડાવી - શાહને દીધો ભર્માવી
કવી કાધી રે ! - જાંણી જેઇને હાંણી - કહું ફીરદોસીની કાઢાંણી

સોના બદલે - સીકકા ચાંદીના મેલી - શું દગાની બાઝી ખેલી
વીસ વીસ હજાર-ની કીધી ત્રણ ઠેલી - મોકલાવી વેહેલી વેહેલી
જોધ સાઠ હજાર-દીરમ ચાંદીના કેલી-ફીરદોસીની મત થઈ ઘેલી

જીલ

તે ત્રણ ઠેલીઓ લીધી - એક હમાંમમાં દષ્ટ દીધી - એક ભેટ અયાજને કીધી
ત્રીજીની કીધી - શરબત પીને ઉઠાણી - કહુ ફીરદોસીની કાહાણી

૧૯

નામું લખ્યું - ફીરદોસીએ પોતે - કંઈ સખુન ઝયાદા કોતે
જો શાહનો પીદર - પાદશાહ ગર હોતે - તો તાજ મારે સર પોતે
રાંણી હોતે - શાહની માના જો તે - તો મને સોનામા ઓતે

જીલ

લખી નામું રાતો રાત - દીધું અયાજની સાત - વીસ દહાડે હાતો હાત
દધને કેહેજે - મોંકાણુ જો મંદાણી - કહુ ફીરદોસીની કાહાણી

૨૦

ગઝનીથી “હરી” - નિકળી ગયા કંટાલી - ત્યાંથીથી “તુસ” ગયા ચાલી
ગયા “તઅરેસ્તાન” - ગરદીશનો રંગ ન્યાલી - પી શરાએ ગમની પ્યાલી
“કોહેસ્તાન” ગયા - લઈ ખેઉ હાથો ખાલી - નહીં ખુદા સીવા કોઈ વાલી

જીલ

ગયા “માઝંદરા” નાશાદ - ત્યાંથીથી ગયા “અગદાદ” - જ્યાં લીધી ખલીફે દાદ
જો ખલીફ હતો - દયા મયાનો દાંણી - કહુ ફીરદોસીની કાહાણી

૨૧

દષ્ટ માંન અતી - ખલીફે રાખ્યા પાસે - સઉ પુઝી વાત ખુદાસે
દઈ સધીયારો-કલયું ખુદા જો વ્હાસે - તો વિધન અધાં વિખરાસે
મેહેરખાંન ખુદા - હશે જો તારી વાંસે - તો સઉ શતરૂ પસ્તાસે

જીલ

એમ કહી ધીરજ બહુ આપી-ફીરદોસીની રંજો કાપી-ધન ખલીફ માહા પરતાપી
એ વાત નહીં - રહી માંહમુદથી જાણી - કહુ ફીરદોસીની કાહાણી

૨૨

નામું લખ્યું - ખલીફ ઉપર શાહે - શાહોની રસમને રાહે
ફીરદોસીને - મોકલ મુંજ દરગાહ - જો બહુ અગર તું ચાહે
અપમાન કીધું - માહારૂ એ ગુમરાહે-આગ ઉઠે છે તનની માહે

જીલ

જો પડશે એમાં ફેર - તો જાણુ વરતશે કેહેર - અગદાદનું સાડ શેહેર
ફીલોનાં પગે - કરશ જેની ધુળધાણી - કહુ ફીરદોસીની કાહાણી

૨૩

નામું વાંચી-લીધો ન પલનો વેસાંમે - મોકલાવ્યો જવાબ સાંમે
તે જવાબમાં-કહ્યું અલમ વ સલામો-જે બેદી હતા કલાંમે
વાંચી માંહમુદ - લજવઈ ગયો નકાંમે - એલચીને દીધાં ધનાંમે

જુલ

સાઠ હજાર દધ દીનાર -- ઉંઠાળી લાધ્યાં આર - મોકલાવ્યો ગંજ અપાર
માંફી માંગી - ગુન્હાં પોતાનો માંણી - કહુ શીરદોસીની કાહાંણી

૨૪

તુસની બઝાર - ફીરદોસી નાંમેવર - ફરતાતા સમજે દીલબર
જ્યાં આળક એક-ગાતો બએત ખરેખર-શીરદોસીની કહેલી નાદર
જે શાહનો પીદર-હોતે શાહ દીલાવર-તો મુંકતે તાજ માહરેસર

જુલ

એ સમજી ખાધાં ચકકર-આંખોમાં આવ્યાં તંમર-યાદ આવ્યાં દુઃખો બદતર
એકયાસી વરસ - છોડી દુન્યાં કાંણી - કહુ શીરદોસીની કાહાંણી

૨૫

તુસમા ફરતાં-ખોયો પ્રાણુ ગમગી થઈ-જ્યાં ગંજ પુગો શાહનો જઇ
“તીબરન” શહર-ગયા ખઝાનાને લઈ-ફીરદોસીની પછએ પછ
જ્યાં ગમથી ભરી-કેવી વાત બની ગઇ - માતમની ઝડીઓ વરસઇ

જુલ

એક દરવાઝેથી જ્યાર - ચાલ્યાં ઉંઠ હારો હાર - ખીજ દરવાઝા બાહાર
લાશે ફીરદોસી - હુમથી નિકળી રહાંણી - કહુ શીરદોસીની કાહાંણી

૨૬

લાશ ઉપર નમાઝ-પહડવા શેખ નહીં આવ્યો-લોકેએ ધણો સમજાવ્યો
અંતે તે પર - ખાબનો ગઝબો ફાવ્યો - લઇ હાથ દાંતમાં ચાવ્યો
શું મોજેજો - માલેકે અતલાવ્યો - કે ધિમાન તે ઝટ લાવ્યો

જુલ

બેહેસ્તમાં દીઠો છે વસ્તો-શીરદોસી તુસીને હસ્તો - માંથે તાજ કંમર કરતો
તખતે યાકુત - પર સુરત સોહાંણી - કહુ શીરદોસીની કાહાંણી

૨૭

દોડી કપ્ર ઉપર - ભણી નમાઝો હોસે - જોઈ શીરદોસી શીરદોસે
જેવાં ખીજે - જે જણુ જતે ખોસે - કળ ઝર તેવાં જોસે
રાહે નેંકા - ઉપર જે જણુ મ્હોસે - તે બેહેસ્ત કદી નહીં ખોસે

જુલ

હીજરી ચારસો અગ્યાર - ફીરદોસી ફૂલ ગુઝાર - થઈ, ગયા બેહેસ્તને દવાર
બાગે બેહેસ્તની - કાધી જેણે કમાંણી - કહુ શીરદોસીની કાહાંણી

૨૮

હવે દીનદારો - બસ્તે કુશ્તીયાનો - સહિ દીને માઝદીયશનાનો
 મુવો દેશ ધરિન-જીવતો કીધો સતમાનો-જાણો કુલ તમે ઈન્સાનો
 ફીરદોસીનાં - લાખો લાખ અહેસાનો - માનો સહિ ઝઘ્ક જવાનો

જીલ
 કરો દીલથી જેની યાદ - અહેસ્તમાં જેનું રહ શાદ - રાખે યમદાં આપાદ
 ગાય “આદીલ” રે ! - કીર્તિ જેની વખાણી કહુ ફીરદોસીની કાહાણી

૨૯

બેહરે-શીકસ્તા.

શું લાખ્યો સાથે શું લઈ જશે નર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 ધરે કદમ તો અશોષ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 અતી છે ભૈંકાર ભવનો સાગર કંઈ છે તરવાનું જેની અંદર
 ખડક ગુનાહોના છે ખરેખર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 છે તનની તકલીદી કીસ્તી આંખર લગાડ નેકીતું જેમાં લંગર
 છે આખ નિચે ને આભ ઉપર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 છે કીસ્તી કુખવાનો હર પલે ડર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 ધરે કદમ તો અશોષ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર

૧

આવે છે વટોળીયાઓ ભૈંકર ને કેવાં ખાએ છે પાંણી ચકકર
 જો! સાંમે આવેચ બરફના કુંગર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 થયો છે કીસ્તીનો નાંખુદા ગર તો ઉંઘ લેવાથી પાછો તું ફર
 ન બે ફીકર થમને રહેતો રજબર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 છે કીસ્તી નિચે ખડકના પત્થર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 ધરે કદમ તો અશોષ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર

૨

ઝરીઓ વરસે છે કેવી ઝરમર ને વિજ ચમકે છે શું કડાકર
 ધનન ધનન ગરજે આભ ગરરર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 ફેલાયો અંધકાર આવે તમ્મર કસીલે અયે નાંખુદા તું કમ્મર
 તોફાની બન્યો છે ભવ સમુંદર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 ન ઓઢ ગફલતની મોદિ આદર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 ધરે કદમ તો અશોષ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર

૩

ચઢાવ સદ સત્યતાનો સુંદર કુખાડી કીસ્તી નહીં કુખી મર
 હલેસાં નેંકીના મારીને તર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 ઉમેદ તરવાની હોય તું ને ગર તો માઝ કીસ્તીમાં નેંકીનો ભર
 થશે તે યઝદાન તાહારો રહ્યો ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 કહે છે “આદીલ” સમજ કેવેસર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર
 ધરે કદમ તો અશોષ પર ધર ખુદાના બંદા ખુદા ખુદા કર

૪

બહર-તમાશાની

સમજ કાચી કાચા - કાચાની શું માયા ટેક
માટી પવન પાણીને અગન એ ચારો શરીરનાં પાયા
જેમાં આતમાંને મેલી - ઉભી કીધી આ હવેલી - ત્યારે માણવી તમે સરળયા
ફાંની જગમાં આયા-કાચાની શું માયા

૧

કાંમ કોધ મદ મોહ લોભ એ પાંચો છુત પંકાયા
જેની જલ વિકરાલ - કરનારી છે પાયમાલ - કેમ જેમાં તમે સપડાયા
કરી જતર જાયા - કાચાની શું માયા

૨

કામને વશ થઈ થઈ કાંમી કેમ કામમાં પછડાયા
દેહે તાવી નાંખી સારી - ખની દુરાચારી ભારી - પાછળથી પરતાયા
કામી થઈ કરનાયા - કાચાની શું માયા

૩

કોધ ધરી કારમે કોધમાં પુલ જેવા કરમાયા
દુખી હાથે કરી થયા - જેવા આયા તેવા ગયા - ત્યાં પુછે સાથ શું લાયા
તેવારે શરમાયા-કાચાની શું માયા

૪

માડ માડ સહિ કહી માંજુવી મદમાં મચકાયા
જો કહો માડ માડ - તો ખતાવો શું તમાડ - છે વ્રથા જગતની દાયા
આંધળા થઈ ધાયા-કાચાની શું માયા

૫

જોઈ જોઈ જગની માયા કેમ મોહોમાં મળકાયા
ભુલી પ્રભુ નાંમ પ્યાર-આં તો માડ આં તો તાલાર-એમ કહી કહી જલકાયા
ભરમમાં ભમ્યા-કાચાની શું માયા

૬

ખુઅસુરત દ્રવ્યની મુરત જોઈ લોભે લલચાયા
તજો ભએબીત લોભ - તથી લોભ તજો થોભ - કેમ લીંત ખની લપટાયા
ખની સ્યાનાં ડાહ્યા-કાચાની શું માયા

૭

પાંચો છુત વશ કીધા જેણે તે ધન્ય સતીનાં જયા
તાંની દેહે તસરવાંત - ખરેખરા ભાએગવાંત - પ્રભુનાં પ્રેમી પરખાયા
દેહે “આદીસ” કવિરાયા-કાચાની શું માયા

૮

બહર આસાવરી.

સુનો સહિ બસ્તે કુશતીઆન - દીને માઝદીયશનાં
માહ મુબારક આવાં આજે - અને છે આવાં રોઝ
શુભ જશનમાં શામેલ થઈ થઈ - દીલથી બનો દીલસોઝ
થશે કુલ મુશકીલો આસાં - દીને માઝદીયશનાં

ટેક

સુનો

૧

આવાં ઇઝદ છે અહુરાની શક્તી - જાણો તમે નર નાર
જેણે કીધી એક ચિતથી ભક્તી - તેનો સફળ સંસાર
ધરો જે પર સ્ત્રોતા જણુ ધ્યાન - દીને માઝદીયશનાં

સુનો

૨

આવાં અદવીશુર આંતુ છે - સહિની દાદ લેનાર
જેણે આરાધી તેની કીધી કુલ - ભલી મંરાદો પાર
એવું છે પેગમબરી ફરમાન - દીને માઝદીયશનાં

સુનો

૩

દેવો દરજો પાપી પલીદો - રાખે છે સહિને દુર
કુટોનો કાપે ને મુખ આપે - ઝરથી કરે ભર પુર
જેમાં શક નહીં સમજે ઇન્સાન - દીને માઝદીયશનાં

સુનો

૪

તનથી મનથી જનો જગરથી - ધરો અંદગી પર ભાવ
ભવનાં સમંદરથી આ તનની - પાર તેરવશે નાવ
થશે “ આદીલ ” રાઝી યઝ્દાન - દીને માઝદીયશનાં

સુનો

૫

બહર બેહાગ

સપુતો કલજુગનાં કેવા
માત પીનાને તજ કરે ઇસત્રીઓની શેવા
તમને અચપંનથી પાળે
જીવની અરાબર જતન કરીને તમને સંભાળે
તમે વીન ધડી નહીં ચાળે
પટકા પ્રાણુ માંખાપો તમારાં સર્વે દુઃખ ટાળે
પ્રેમથી સુખી સદા ચાળે
જોઈ તમને દુઃખી તેઓ જીવ જીવતરને પાળે
જેનાં ઉપકારો છે એવા
માત પીનાને તજ કરે ઇસત્રીઓની શેવા

ટેક

૧

ખોળે લઈ લઈને ખવડાવે
 ખવડાવીને ખાએ હરખ હમયામાં ઘણો લાવે
 ચેનથી તમને સુવડાવે
 મળ ને મુતરમાં સુવા તમારાં તેમણે અહુ લાવે
 કાંમ લાખો દુઃખ પર આવે
 સદા તમારાં દુઃખમાં પોતાની રમેરગને તાવે
 નથી એ ગુન જેવા તેવા
 માત પીતાને તજ કરે ધસ્ત્રીઓની શેવા

૨

કીધા પાળી પોશી નવ જવાંન
 વેડી દુઃખ માં આપે તમને ગણ્યાં પ્રાણ સમાન
 ગીરોતું ખરચીને ધન ધાન
 આપી કેળવની કીધા તમને જ્ઞાની ને ગુનવાંન
 ઊંમરમાં આવ્યા તમે દીલજ્ઞાન
 કરી જ્ઞાન કુર્યાંન હવે દેઓ મા આપોને માંન
 શીખો કંઈ માંન પાંન દેવા
 માત પીતાને તજ કરે ધસ્ત્રીઓની શેવા

૩

હવે થમ લગનની તમયારી
 જોઈ જોઈ પરણાવી તમને રૂપવંતી નારી
 ઉમેદો પુરી કીધી સારી
 તમને પરણાવીને ગયાં માંઆપો પરવારી
 આવી ઘરમાં વહુજી પ્યારી
 સાસુ વહુમાં પછી જોડાકી જંગ મચી ભારી
 જાજીઆં વહુ લાગી લેવા
 માત પીતાને તજ કરે ધસ્ત્રીઓની શેવા

૪

ખોટી સંમગ્નવે ધણીને વાત
 મને પીઅર મોકલી દેઓ ધણી હું નહીં રેલવાની સાત
 બુલમ કરે સાસુ દાહાડો રાત
 આપ તમારો બકરાં જેવો માંએ ધણી કંમગ્નત
 કરેશ હું માહરાં જીવની ઘાત
 સમજ મદમની વાત લીધો જંગલાએ બગલમાં હાત
 આલીઆં પછી બુદ્ધાં રેવા
 માત પીતાને તજ કરે ધસ્ત્રીઓની શેવા

૫

લીધુ એક ભાડે ધર ન્યાઃ
 માંઆપોથી જુદાં રહ્યાં દેખડાવી મુરત સાઃ
 સવા મણુ તેલે અંનધાઃ
 મણુ મણુ મેસે કીધું ધણી ધરીયાંણીએ કાઃ
 ઉંધું વળ્યું ગુંનનું ગાઃ
 નસરવાંન કહે વધુ હાલ શું આગળ વીરતાઃ
 થાઓ તમે “આદીલ” નાંજેવા
 માંત પીતાને નમી નમીને કરે તેની શેવા

૬

બહર છોટી.

શુભ માંહ મુંઆરક દેહ જશનનો આજે
 કરે અંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે
 હર હાલ કદમ અંદગી ઉપર ધરતા રહે
 શાંભીલ જશનમા થયું સુખમે કરતા રહે
 કરી અંદગી પાર ભવ સાગરની તરતા રહે
 હાંમેરે હાંસીલ સવાબનો કરતા રહે
 અંદગીથી બેહેશ્તમાં અંદો ખુબ ખીરાજે
 કરે અંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે

૮૬

૧

અંદગી છે બેહેશ્તનો ખોરાક સમજે ભારી
 અંદગીને સમજજે ગુરથમાનની આરી
 અંદગી છે કુલ અંદાઓનું દુઃખ હરનારી
 અંદગી છે મીનોઈ જેદાનનું સુખ દેનારી
 અંદગી વિન અંદો ખુદાની સનમુખ લાજે
 કરે અંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે

૨

અંદગી રખતી કરતી એક ચિતની જે છે
 અંદગી સઉથી ઉત્તમમા ઉત્તમ તે છે
 અંદગી અંદાને અલીશ્તનું સુખ દે છે
 અંદગી આફતથી સદા અચાવી લે છે
 અંદગી વિન અંદો ખીજું કશું ના રહાજે
 કરે અંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે

બંદગીથી ખુશ રહે છે બંદાઓનું દીલ
બંદગીથી ખુદા દુર કરે છે ભારે મુશ્કીલ
બંદગી બંદાની કરેય મુરોદો હાંસીલ
બંદગીથી ચિનવદ પાર તું કરજે “આદીલ”
શાહાદીન ખ્યાલ તું ગાય તો એવા ગાજે
કરો બંદગી માઝદીયશનાનો અંતને કાજે

૪

બેહરે લંગડી જરફી-ટાવરનો ખ્યાલ

સમજો સર્વે નરને નારો - સમજી મન ધારો વિચારો
ગમથી લયો મારો ન્યારો-ખ્યાલ સમજવું જખુન
ધોળે દહાડે-થયાં ટાવર પર બે સતીઓના ખુન
સાથે નીકલી ફરવા કાજ - સજી સત્યતાનો સાજ
જમ્યે ટાવર જેવા આજ - એમ મન ધારી
ખરી ખપોરે - ચઢી ટાવર પર બેહુ અખળા નારી
ધરથી બેચી લાયો જમ - લીધા પલવારમા દમ
ધેરો ધેર મચી માતમ - જગમા સારી
વિજળી વેગે - પડી ગઇ સહિતે ખખર લયભીત ભારી

૮૬

શેર

એક ગોદરેઝી અને - બીજી કામ દીન ખાનદાંનની
હાંણી અતીશે થઇ ગઇ - બેહુ અખળાઓના જાનંતી
પતીવર્તા પુત્રીઓ સતી-અતી પાક હતી દામાંતની
વિનમોતે મારી ગઇ અરે-મરજી જેવી યજ્ઞદાંતની
બેહુ સતવંતી જવાંત - પાક અચાવા દામાંત
કીધા પ્રાંલુને ફરજાંત - શું શું ગાવુ જેના ગુન-ધોળે દહાડે

૧

એકનુ નામ પીરોજખાઇ - બચુખાઇ બીજી ભાઈ
બેહુ નરત ને ભોળાઇ - ફરી મનથી ત્રિચાર
એકક ઉપર - નખાવી લાજ અચાવી અપરમ પાર
સારી આલમના લોક - સમજી રડે પોકેપોક
ધરી બેહુ સતીના શોક - કરે ગમનો પુકાર
આગળ પાછળ - લાશે બેહુ પતીવર્તાની આલી યાર

શેર

હાયહાય જન્મ ખવારી કીધી-આ કેવી અબલા નારની
લછ પ્રાણુ બેહુના તું ગયો - દરધાહમા તે દાદારની
દરકાર સતીઓએ ના કીધી-જીવની કુતુંબ પરીવારની
અશમત બચાવી રાહ લીધી - તે દાદગરને દવારની
હાય સતી હોંમત ધારી - પ્રાણુ થકી ઇજત પ્યારી
ગણી સ્વર્ગે બેહુ સીધારી - બોલી એક નાં સખુન-ધોલે દહાડે

૨

પોંચી ખુનનો ખખર - ગલી ગલી ધરો ધર
કોપ કતાનો ઝખર - થયો વતી રહ્યો ત્રાસ
હાય ખુનીઓ - કીધું સતવંતીઓનું સત્યાનાસ
ધાક ધરીના યજ્ઞાંતી - કીધી બેહુ જીવોતી હાંતી
લાંત લીધી કુલ દુન્યાંતી - નહી કીધો કાંઈ કયાસ
કયાંમતને દીન - શું દેશે જવાબ તે યજ્ઞાંતી પાસ

શેર

બદકારો મુંજીઓ ખુનીઓ-જેમણે દયા આવી નહીં
લીધા પ્રાણુ બેહુ સતીઓ તણાં-એકને બી અંચાવી નહીં
જ્યારે આ શુરવીર બાનુઓ - ખુનીઓ પર ફાવી નહીં
ત્યારે જનથી જમ્મશું એવો-અંદેહશે મન લાવી નહીં
હાય હાયરે બદકારો - ખુની મુંજીઓ મકકારો
જીવથી મારી અબળા નારો - શું કીધો અવગુન-ધોલે દહાડે

૩

ડાકટર આવ્યો ત્યાં કારોનર - જુરી ભરી બેહુ લાશે પર
ચીરી લાશેને ખરેખર-પુરી કરવા તપાસ
આંખોથી આંસુ-વરસાવા લાગાં જોઈ સઉ બેહુની લાસ
અબળાઓનું આ યકીન-જોયું આલમે સંગીન
તારીખ પચીસમીનો દીન-હતો ભયભીત પાસ
સંન અદારસો-એકાણું સતીવાર અને એપ્રીલ માસ

શેર

યા દાદગર રેહું મી નઝર-સતીઓ ઉપર તેં નહીં કીધી
લાખો ઉમેદોની ભરી - આં બેહુને તેડી લીધી
પાપીઓને આપી પનાહ-પતિવતાઓને નહીં દીધી
કુલ નાર તે નરનાં જીગર - બે તીરોથી દીધાં વીધી
શું જાત કે પરજાત-બેગાં મળી સર્વે સાન
મારી કપાળ ઉપર હાત-લાવે હપએ જનુન-ધોલે દહાડે

એક પારસી જવાન-હતો ઉંમરે નાદાન
જેને કાધો અધીવાન - પોલીસે ધરી
લઇ ચોકીમાં - વાતો સહિ પુછવા લાગા તેને ખરી
કહી દે સાચે સાચી વાત - કાને કાધી છે આ ધાત
કેટલા છે તારી સંગાત - બોલ ખ્યાલ કરી
અધીવાન કહે - એમાં તકસીર નથી કંઈ મારી જરી

શેર

સનમુખ મેજસ્ત્રેટની - પોલીસે લઇ ઉભો કાધો
ત્યાં આવ્યું પુછવામાં કે જીવ - શા માટે સતીઓનો લીધો
થરથરતાં હૃદયોએ પછી - તેણે પ્રતી ઉતર દીધો
તોહમત છે મુંજવર બે ગુનાહ-એમ કહી કહી મનમાં બીધો
લીધી કંઈ એકની જાની - મેજસ્ત્રેટે સમજે જાની
કાધો સેશન કમીટ જાની - તેને અફલાતુન-ધોલે દહાડે

૫

તપાસ હાઇકોર્ટમાં ચાલી - જડજે અધવા તરફ ન્યાલી
કાયદા કલમો નીરાલી - જોઈ બોલ્યો તે વાર
આં જુરેરો પર - હવે હું રાખું છું સધળો આધાર
મતો લઈને જુરી આવી - “નોટ ગીટ્ટી” ઠેરાવી
દીધો અધવાને છોડાવી - સુની કેસનો તે સાર
ન્યાય દેવીથી - સલામત અધવો ગયો સસજે નર નાર

શેર

ગયા પ્રાણ બેહુ સતીઓ તણા-કાઈ ખુનીઓ બદકારથી
જેનો પતો મલ્યો નહીં - કોઈ માના પુત નર નારથી
હયાંથી તો છુટશે ખુનીઓ - ક્યાં છુટશે રખ દરબારથી
મહેશીલ ગમગીન થઈ રહી - આદીલનાં લલકારથી
આય ટાવરનો દાલ - પુરો સંલગ્ન્યો હેવાલ
લખે આદીલ નવા ખ્યાલ - જેનું ન્યાઝ મઝમુન-ધોલે દહાડે

૬

સખી

સતી યુગ ગયો પાતાલમાં - રહ્યો દઓડ કલીના કાલનો
પાપોનો પાપીનો દુષ્ટનો - મોહ મદનો કોધની જાલનો
લોભ સહિતે મન રહ્યો - આજે તો દ્રવ્યનો માલનો
હીરાનો હેમનો મોતીનો - માણેકનો પંનાનો લાલનો
જગજગે ડોકા રહ્યો - “આદીલ” તાલારા ખ્યાલનો
રંગતનો રાગોનો ચંગનો - દક્ષનો સખીનો ચાલનો

દુઓડ

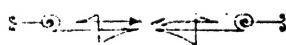
સમો આં કલી કાલનો છે - પાપી નર બાલે બાલનો છે
ડંકો ધર્મની હાલનો છે - ફેર નહીં રતી વાલનો છે
કદમ ધર “આદીલ” કરી વિચાર- છે કલબુગ ખરો છરીની ધાર

સખી

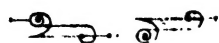
શું ડંકો આલમમાં રહ્યો - ક્યાંનીઓના એક નાંમનો
ઝાલનો રસતમનો ખરબુનો - સોહરાબનો સાંમનો
કયખુસરો કયકોખાદનો - ગુસતારૂપ સત ઝરથુસ્તનો
ફરીફૂન ખીન જંમશીદનો - જંમશીદ તાહારી જાંમનો
કેસરિખનો નરીમાનનો - વળી ફરાંમુઝ પહલવાંનનો
કરીમાનનો જેહાંગીરનો - શાહપુરનો ગુર બેહરાંમનો
દારાબનો દારાંનો ને - ખુસરૂનો યઝદેઝદનો
નઓશિરવાંન “આદીલનો” - આદીલ જેનાં કામનો

દુઓડ

ડંકો દુન્યામાં ક્યાંનીનો - ક્યાંનીઓની પહલવાંનીનો
નામનો અને નિશાંનીનો - જવાં મરદીનો જવાંનીનો
તાજનો તખતે ધરાંનીનો - નુરનો અને નુરાંનીનો
નસરવાં “આદીલ” ખ્યાલીનો-ખ્યાલોનો બહો જલાલીનો

સમાપ્ત.

આ દીવાંને “આદીલ” લાગ ૨ જા ની ચોપડી માણેકશા દાદાભાઈ
મેહતાએ ધી પ્રોફેશનલ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં, ૫૯-૬૧ કાવસજી પટેલના
મેહલ્લામાં છાપી છે તથા રસતમ નઓશિરવાંન માસ્તર આદીલે
તારદેવ, વાડીયા સ્ટ્રીટ મધ્યથી પ્રગટ કાઢી છે

ખઝેત.

સુનો સરવે દીનદારો દીનચાશીદાર
ખનો ખસ્તે કુશ્તીયાનો કુલ ખીદાર
ઉધરતી તમારી આ વાહળી આલાદ
જને ખાજુખળમાં ખનાવો ફેલાદ
ને શાહાનામું ગુજરાતી ખઝેતોનું જે
ગોંહર ફીરદોસીના બોલેબોલ છે
તે વાંચો ને વંચાવો ઘરમાં દરેક
ખનાવો ભવિષ્યની આલાદો નેક
રખાવો ઝૂતેકાદ દીન પર મુદામ
ચલાવો વડીલોને પગલે તમામ
ને નિતી મેં રીતી ને પ્રિતી અજીત
શીખાડો ગુણોની તેઓને ગણીત
કે નિવડે આં ગેતીમાં એવાં અશો
ખને તેઓ શેઆવક્ષના જેવાં અશો.

આંદીલ.

ફીરદોસીના પ્રારસી શાહનામાનો બોલેબોલ
તરબુસો ગુજરાતી રંગીન ખઝેતોમાં

વોલ્યુમ ૧ હું ૩. ૧-૮-૦

વોલ્યુમ ૨ હું ૩ હું ૪ થું, દરેકના ૩. ૨-૦-૦

એક પોસ્ટકાર્ડ લખવે ઘર બેઠાં પોહચતું કરવામાં આવશે.

૩૨૨મ નવશેરવાંન માસ્તર, આંદીલ,

ભીવંડીવાલા ખીદડીંગ, વાડીયા સ્ટ્રીટ, તારદેવ.

